

Edgar tegi Eesti rekordi

23000

KEEGI EI USKUNUD: Kui Andrus Ansip võttis 2007. aastal tol hetkel ajaloolise häältesaagi 22540 häält, ei usutud, et seda võidakse ületada. Kuid rekord ületati – Edgar Savisaar, Rahvarinde rajaja ja Eesti omariikluse taastaja, alates 1987. aastast aktiivses poliitikas väsimatult tegutsenud Keskerakonna esimees võib nüüd öelda: tehtud! Ansip (tänapäevane teine koht) suure suusatajana võiks kolleegi võitu tunnustada, mitte seepeale närviliseks minna. Kui ülejäänud meedia on keskendunud rekordimehe mahamaterdamisele, siis Kesknädal surub kätt!

Foto: Martin Siplane

2011. aasta Riigikogu valimiste tulemused

Erakonnad	Hääli	Mandaate	%		
Eesti Reformierakond	164284	33	28,6	EDGAR SAVISAAR (Keskerakond)	23000
Eesti Keskerakond	134131	26	23,3	ANDRUS ANSIP (Reformierakond)	18981
Erakond Isamaa ja Res Publica Liit	118036	23	20,5	URMAS PAET (Reformierakond)	10779
Sotsiaaldemokraatlik Erakond	98309	19	17,1	MART LAAR (IRL)	9547
				KEIT PENTUS (Reformierakond)	8784
				MIHHAIL STALNUHHIN (Keskerakond)	8585
				JÜRI RATAS (Keskerakond)	7620
				SVEN MIKSER (Sotsiaaldemokraatlik Erakond)	7434
				KAJA KALLAS (Reformierakond)	7158
				URMAS KRUISE (Reformierakond)	6824

Juhtkiri

Eestlased valisid stabiilse masu

URMI REINDE
peatoimetaja

Uudistekanal Euronews nentis Riigikogu valimisi kommenteerides, et Eesti on üks vaesemaid riike Euroopa Liidus. See, et vaene riik valib parempoolseid tagasi valitsema, on muidugi Euroopat üllatanud. Kuigi ka mitte väga, sest mõnes teiseski vaeses riigis (Läti, Ungari) on juhtunud sama. Aga iirlased on meie meelest eriti hullud - nemad valisid endale lausa seni opositsioonilise vasakpoolse Tööpartei (kuigi nende miinimumpalk võrdub 8000 EEK).

Eesti vaesust näitavad kõik rahvusvahelised mõõdikud. Meile lihtsalt meeldib vaesus. Meile meeldib miinimumpalk 4300 EEK kuus. Meile meeldib töötü abiraha 1200 EEK kuus. Meile meeldib lapsetoetus 300 EEK kuus. Need arvud ei kasva juba mitmendat aastat. Ning miks peakski - globaalne masu ju?! Ja eestlastele meeldib stabiilsus. Reformil ja IRL-il on ju niigi raske valitseda, ei tohi neile ette heita...

Meile meeldib ka keskmine pension 4700 EEK. Eesti on ju nii vaene; kuidas meil olekski õigus nõuda rohkem... Alles alustasime ju oma riigi ülesehitamist ja me ei tohi end teiste riikidega võrrelda. (Sooime miinimumpalk 19000 EEK, Taanis koguni 27000. Miinimum!) Küll ükskord algab aega, kui Reform ja IRL majanduse nii püsti saavad, et kõigile jätkub... Praegu polegi vaja, saame hakkama... Seni teeme kuivikuid ja paneme lillepeenrasse kardulad maha. Või oleme rikka Euroopa tööpärgulased?

Me ei tohi Eestis rääkida tööpuudusest (kus seda ei ole?), hinnatõusust (eks osta vähem!) ega noori peresid koormavatest laenudest (ise olid lollid!). Me tõstisime pensiooniiga veelgi (oh, alles aastast 2016, seega pole minu probleem täna!). Eile oli naistepäev; tasub meenutada, et naiste pensionieale on tubli Eesti lisanud tervelt 12 tööaastat, kusjuures viimati lisatud kahe aasta eest (63-lt 65-le) maksab iga naine omast taskust riigile peale 100 tuhat krooni.

KESKMÖTE:

Stabiilsusest veel - see pole ettekäanne koalitsiooni jätkumiseks.

Teisalt, kui vanad jätkavad tööd, siis noorte tööpuudus samal ajal suureneb katastroofiliselt. Mõnikümmend tuhat noort on seda ka juba märganud, aga kui sellest kõva häälega rääkida, siis oled "vinguv kesik". Ja eestlased hääletavadki nende poolt, kes selle olukorra tekitasid.

Ag pole midagi! Meie stabiilse valitsuse (mis hea ja õigustav sõna - stabiilne!) ministrid pakkusid kiire lahenduse: las noored lahkuvad kodumaalt! Õppima, töötama, maailma vaatama. Nii tore! Leiavad elukaaslase, loovad võõrsil pere. Talendid aga tulevad koju tagasi! Mida tege ma?

Sotsid tegid valimistel uuema Eesti parima tulemuse. Rõõmustasid. Saab näha, kauaks. Seni puudub kogemus, et nad mõnda oma seisukohta ka koalitsioonis suudaksid kaitsta. Pigem on aidatud Reformi lubadusi ellu viia. Kui see tehitud, on valitsusest mindud. Ehk uue alguse puhul osatakse endaks jääda?

IRL lootis, et võtab Keskest mööda. Oldi loppis, kui see ei õnnestunud. Oli ka muid põhjusi valimispeol murelikuks muutuda. Eks oravad võivad neid praadida ja sotside poole piiluda, et IRL lauda nõrgemaid kaarte laoks. Aga optimistlikke eestlasi see ei huvita enam - alati saab ju veel hullemaks minna!

Keski probleem on võitja-oreoolist eemaldumine. Kuigi juba eelmine kord sai Reform Riigikokku kaks kohta rohkem, oli ometi ka Keskil 2007. a parim tulemus. Nüüd tuleb paar sammu tagasi astuda, mis on alati raske. Kuid Keski võiks arendada õppimisvõimet. Potsatas ju Isamaa kord seitsmele kohale ja sotsidel oli mingi hetk kuus kohta. Klassikuid tsiteerides: halb pole auku kukkuda, halb on auku lamama jääda.

Kuid stabiilsusest veel - see pole ettekäanne koalitsiooni jätkumiseks. 2007. a said Keski ja Reform, olles valitsusparteid, kokku 60 häält, mis oli ülekaalukas valija tahe. Siis stabiilsusest ei räägitud. Läbirääkimisi alustas Reform sotside (president!), IRL-i ja isegi Rohelistega, jättes opositsiooni Rahvaliidu ja Keski. Rahvaliidust on tänaseks lahti saadud, Keskiaga veel tegeldakse.

Vaesus aga oli, on ja jääb. Stabiilse valitsuse asi see pole. Ahjaa, masu! Masu, mis progressiivse tulumaksuga maades piirdus 2-3protsendise kukkumisega, Eestis aga langesime 10protsendise tõusu pealt miinus 15-lisse langusesse - mõnuga. Sest ainult mõnusat asja saab ju tagasi tahta! Või siiski on tegemist enesepiitsutamisega?

Kuidas teie Riigi

PEEP PÕDDER
Jõgeva haigla peaarst,
KE liige

Kõige rohkem kaotas meie Riigikogu koosseis. Need, kes tulid väljastpoolt, aga mitte eelnevast parlamendist, said paremad tulemused. Korduvalt Riigikogus olnud liikmetel ei ole enam sära ega vormi.

Keskerakonna häda oli see, et eelnenud neli aastat fraktsioon välja ei paistnud. Esimese järeltule peaks sellest tegema need, kes nüüd sisse pääsesid. Poliitikas on nii, et ole sa opositsioonis või koalitsioonis, toimetamine peab käima kogu aeg. Toimetamine ei ole ainult mööda valdasid sõitmine ja külarahvaga kohtumine. Peab käima poliitiline tegevus ja suur eesmärk ei tohi silmist kaduda. KE riigikogulasi iseloomustas teatav stagneerumine. Võib märkida, et Keskerakond tõmbas pildile SDE. Kõige oma Pihli valimisega ja mahavalimisega, oma Tallinna koalitsiooniga ja sellest lahkumisega olid sotsid pidevalt pildil - tänu sellele, et Keski nad kampa võttis. Edgar Savisaart võib süüdistada selles, et ta kasvatas endale senisest väsinud SDE-st konkurendi.

Vaatame arve. Kui enne oli Riigikogus 29 Keski ja 10 sotsi, kokku 39 vasakut, siis nüüd on 26 Keski ja 19 sotsi, ehk 45 vasakut. Riigikogu muutus kuue koha võrra vasakpoolsemaks, s.t pendel Eesti ühiskonnas siiski nihkus. Kui nelja aasta pärast veel kuus juurde saab, on vasakpoolsemaid enamus. Varem ei ole vasakpoolsus nii palju häält saanud. Rahvaliid ja Rohelised vasakpoolsed ju ei olnud.

URVE LÄÄNEMETS
õpetaja ja haridus-
tegelane

Hea, et niigi läks! Arvestades seda, mis toimus enne valimisi, oleks Keskerakonnal võinud veelgi halvemini minna. Las nad nüüd möllavad!

Ma küsin: kas täna parempoolseid haridus veel huvitab? Ja kui suureks peab inimeste häda ja viletsus minema, et tunda valimistel ära, kes on sinu saadik? Ja see Savisaare-vastane kampaania on ikka üsna talumatu. Kui tema murdub, kust võtavad nn valged erakonnad siis uue vaenlase? Endi seast?

JAANUS KARILAIK
Keskerakonna Hiiu-, Saare-
ja Läänemaa esinumber

Eesti valimisi ei otsustatud mitte sisuliste debattide põhjal, vaid emotsioonide külvamise abil. 2011. aasta parlamendivalimistel kasutati vene kaarti kõige võikamal moel. Eriteenistuste kasutamine valimiskampanias oli efektiivne. Selle eest Keskerakonna konkurentidele "suur tänu"!

Ühiskonna muredest rääkida ei saanud. Ajakirjanikud tegid kõik, et kampaania teemaks ei tõuseks hinnatõusud, palkade-pensionide külmutamine ega tööpuudus. Keskerakond lükati debatist välja, kuulutades ta *persona non grata*ks. Keskerakonnal ei olnud sellises olukorras võimalik väidelda ega võidelda. Nad said oma tahtmise ja on võidurõõmsad. 7. märtsil hakkasid nad mõtlema, kuidas kõrvaldada Savisaar, lammutada Keski ja võtta üle Tallinn.

ÜLO VOUGLAID
sotsiaalteadlane

Midagi ebameeldivat ütelda ei taha, aga midagi meeldivat ütelda ei ole. Kõik on ju kenad inimesed, aga ega vanast rasvast ei saa elada. Ma ei taha kellegi kohta konkreetselt ütelda, aga kui ikka liidrit erakonnal ei ole, siis edu saavutamise Riigikogu valimistel ei ole võimalik. Mõnes erakonnas toimus ju täielik koš-

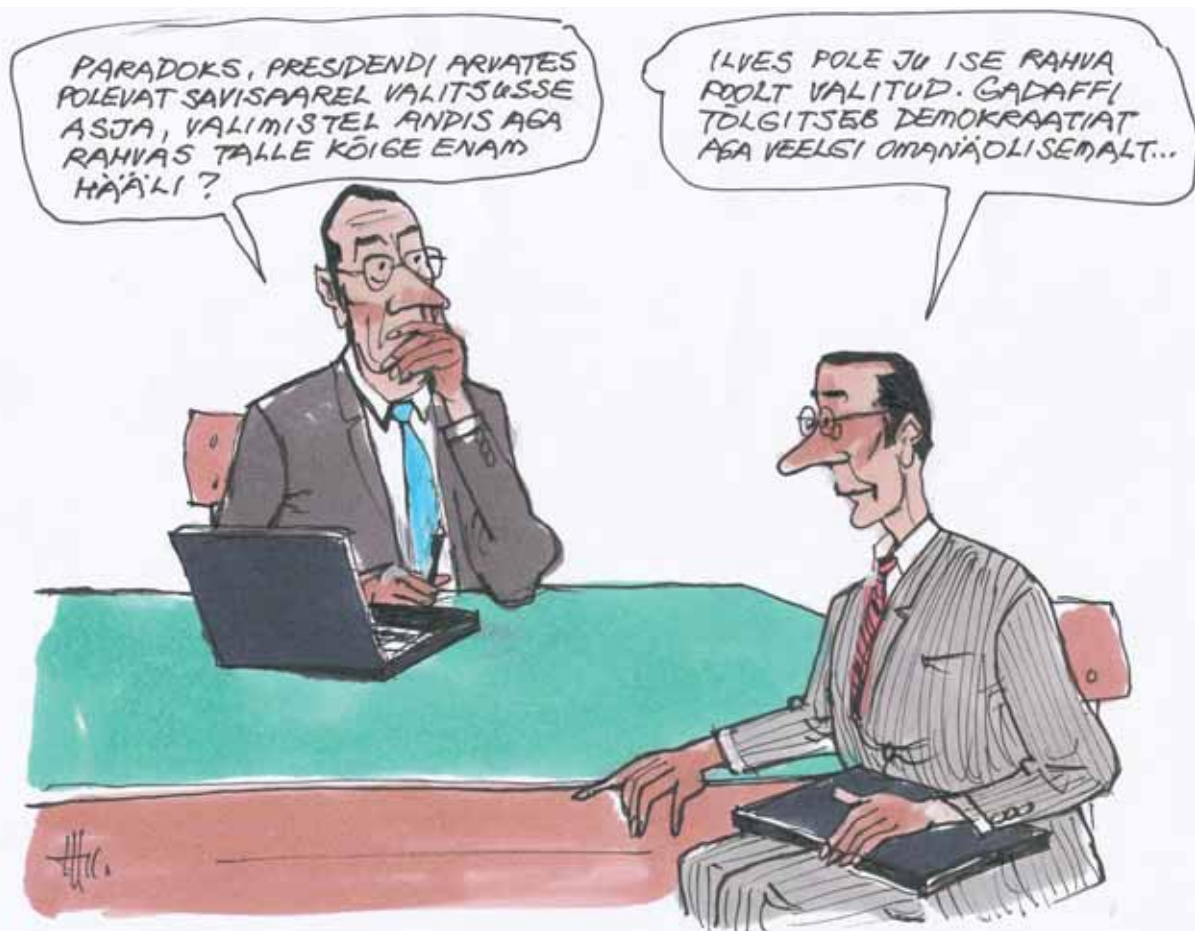
maar. Ja kui tahtsid nõu anda või hoiatada, siis ju ei kuulata!

Kõnekas oli see, et valimiskampaniast lülitati mõned teemad täiesti välja. Valija peibutamiseks püüti ära arvata, mida valija soovib, ja siis seda sõnastada. Aga mis teemasid kordagi ei puudutatud? Riigihanked, riigi kinnisvara, juhtimisküsimused, iseregulatsioon. Hariduse teema ei tulnud üldse kõne alla, seletati ainult koolidest, aga see on ju vaid koht, kus toimub õpetamine. Hariduse saamine või mittesaamine on hoopis iseasi. Teaduse kohta pole meil mingit seisukohta - seda Eesti riigis ei ole. Ühiskonnateadus on täielikult lakanud.

Meil puudub edasi- ja tagasisidestus, nii ei tööta süsteem. Me ei vastuta, me edutame ebakompetentsust ja vallandame asjatundlikkuse.

Me ei kasuta võrdse kohtlemise printsiipi. Ei ole nii, et neil, kel on raha, on alati õigus. Või neil, kes elavad maal, pole kunagi õigus. Õiglustunne on inimesel tähtis tunne, seda ei saa alahinnata!

HIIBUSE NÄDAL

DEMOKRAATIA POLIITILISTES TÕMBETUULTES

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Poliitikatoimetaja Ivori Vee ivari@kesknadal.ee 6 274 573
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalal ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

kogu valimisi kommenteerite?

ARVO HAUG
Keskerakonna
Kultuurikogu ase-
esimees

Valimistulemustega jäin rahule, kuigi mitte täiesti. Kirikuskandaaliga kaotas Keskerakond mandaate. Meiepoolsetes kommentaarides tulnuks vältida sõna *skandaal* kasutamist, sest tegemist oli selgelt mustamisega. Arvestades Edgar Savisaarele antud suurt hääle- hulka, jäi tema poliit-tehnoloogide võitluses igal juhul peale. Valimisõhtul tegi ETV intervjuusid erakondade kogunemispaiakades. Kui Saaremaa mehe Kalle Laaneti seltskonna kogunemist oma kodupaigas kujutati Keskerakonnale halvana, siis Laine Jänese suheldes märgiti: oi kui tore, et olete Tartus! Miks Saaremaa mehe jäämine valimisõhtul Saaremaale oli halb, Laine Jänese jäämine Tartusse aga mitte? Meedia väänab tõde just sinna, kuhu vaja. Tuleb tunnistada, et meedia ja parempoolsete konkurentide jõupingutused meie mustamisel ei väärinud küünlaid!

VELLO LEITO
Eesti Iseseisvus-
partei esimees

Meie erakonna üks eesmärke on päästa Eesti riik ja rahvas. Rahvuslik majandus on tarvis üles ehitada. Iseseisvuspartei sai rahvale oma sõnumeid edastada peamiselt Eesti Televisiooni valimisstudiodo vahendusel. Paraku meie võimalused nulliti ära, sest saatejuhtide ja suurparteide moodustatud kartell pani väikeparteide esindajatel suu kinni. "Foorumi" saates sain mina sõna viis ja pool minutit. Mujal Euroopas on iseseisvusparteide populaarsus tõusva trendiga, võtame kasvõi iseseisvuslaste kõrge reitingu Soomes.

KÜLLO ARJAKAS
Keskerakonna peasekretär
aastail 1991-2003

Valimiskampaania ning tulemuste analüüs ei peaks küll piirduma sportliku numbri-keelse arutlusega võitjatest või kaotajatest. Aga see on paratamatult kõige esmasem. Nagu ikka, on valimistulemuste järel üsna selge: kes seekord võitis, kas rohkem või vähem ning kes väiksemalt või suuremalt kaotas. Seekordsete valimiste võitjad on vaieldamatult sotsid. Vast isegi esmakordselt oli võimalik selgelt tajuda hästi läbimõeldud valimiskampaaniat. Väiksemad võitjad on loomulikult Reformierakond ja IRL. Reformierakond suutis nelja-aastase valitsusvastutuse välja kanda ning oma toetajaskonda kasvatada. Nemat tegid tehniliselt parima kampaania, kus teatud kandvad ning korduvalt läbi proovitud elemendid ilmuvad nagu heast valimiste õpikust. Samamoodi võib tulemustega rahule jääda IRL ning mõni üksikkandidaat, eriti Leo Kunnas. Keskerakond kuulub mõistagi väiksemate kaotajate sekka. Mandaate ning toetushääli tuli seekord vähem, ja see on väga selge kriteerium. Suurimad kaotajad on XII Riigikogust välja jäänud kaks seltskonda. Neist rohelised tegid vabatmeeste kaasahaaramisega küll geniaalse käigu, et nii jõuda 5,1 protsendini. Vabatmehed loodeti viia parlamenti, nende kohtade ulatuses oleks erakond saanud rahalise toetuse, et struktuur töös hoida. Klassikaline win-win situatsioon. Ilmselt jääd idee realiseerimisega hiljaks ning ei kogunenud vabatmeeste "kriitilist massi". Maarahva nimekirja väljajäämine paistis kaua ning kaugele välja. Omaette seltskonnaks jäävad veel mitmed ei-tea-mitmendat korda kandideerivad pisiparteid. Pigem näiteks eestlaslikust visadusest ja jonnakusest eelnevatest kogemustest kohe mitte midagi õppida. Isiklikult on mul kahju, et välja jäid Jaak Aab, Lauri Laasi, Georg Pelisaar, Evelyn Sepp, Toomas Varek. Nendega sai 1990. aastate teisel poolel ja 2000. aastate algul nii mõnegi kampaania korraldamisel puud soola ära söödud. Ning neil oli nii parlamenditöö kogemust kui ka pädevust poliitikule vajalikes valdkondades. Uues Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni koosseisus on mitmeid minu jaoks vähemtuntud saadikuid. Pilt muutub teatud asendustega. Soovin südamest jõudu, sest fraktsiooni uuele koosseisule langeb suur vastutus erakonna arengu eest järgneval neljal aastal.

INDREK VEISERIK
ajakirjanik

Valimistulemused saabusid kahjuks põhimõteteliste üllatusteta. Üle poole rahvast kiitis heaks IRL-i ja Reformierakonna, toetades tööpuuduse ja väljarände suurenemist. Nende inimeste valik anda hääle parempoolsetele põhines endiselt hirmul, et Keskerakonna juht Edgar Savisaar võiks saada peaministriks. Eestlaste hirmutamise Savisaarega, mida tegi peaminister Ansipit toetav meedia, sarnaneb poliit-tehnoloogiliselt USA endise presidendi George W. Bushi administratsiooni käitumisega, kes oma rahvast mõõdutundetult hirmutas terrorismiga. Kuigi Saddam Hussein juurest massihävitusrelvi ei leitud, võeti Bushi initsiatiivil jänkidele ära hulga isikuvabadusi. Hirmutamine on võimas relv ja peab tunnistama, et Ansipi meeskond oskab seda massihälvamisrelva efektiivselt kasutada. Ansipi režiimi taktika teiseks oluliseks osaks on täitmatu ünistuse ehk Suure Vale pakkumine. Osa eestlasi usub siiani jõukassamist "viljastava" Reformipäikese all. Ikarosega sarnaselt tunnetavad need valijad enesel olevat tiibu, mis viivad neid oravate lubatud rahaväljadeni. Ikaros mäletatavasti lendas päikesele liiga lähedale ja tema tiivad said kõrvetada, mistõttu ta merre kukkus. Alles elas Eesti selle sama Ansipi valitsuse juhtimisel läbi erakordselt suure majanduskriisi, mille tagajärjed paljudel kõhus hirmukrampe tekitavad. Ometi leidub fanaatikuid, kes, üha rohkem peaga vastu seinaga joostes, keelduvad tunnistamast tõde, muutudes veelgi innukamateks Ansipi valelubadusi kummardavateks jüngriteks. Õnneks on ka neid, kes sooviksid näha põhimõtetelisi muutusi. Sotsiaaldemokraatidele antud hääle 6,5-protsendipunkti tõus ning 9 lisakohta Riigikogus andsid neile ülekaalukalt suurima tõusja tiitli. Ka Keskerakonna juhtpoliitikute suur hääleary kõneleb enda eest. Sotsid peavad vaid arvestama sellega, et mida edukamaks nad muutuvad, seda enam Reformipäike neid kõrvetama hakkab. Keskerakonnale on sellest lähtuv kuumus juba vägagi tuttav. Usun, et Eestil on lähitulevikus lootust positiivseteks muutusteks. Nii nagu loojus stalinistlik päike, läheb ka Reformipäike looja – varem või hiljem.

Keskerakond lükkas Reformierakonna Valga juhtimisest kõrvale

Veel enne Riigikogu valimisi algatas Keskerakond Valga linnavalikogu erakorralisel istungil umbusalduse senise koalitsioonipartneri Reformierakonna suhtes. Hääletusel leidis umbusaldust toetust ning Reformierakond lükkati Keski ja sotside hääletega Valga linna juhtimisest kõrvale. Uue võimaliku moodustavad Keskerakond ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond.

Umbusalduseks oli mitu põhjust. Peamiseks ajendiks said eriarvamused linna hariduselu korraldamisel, kus Keski ja Reformi on täiesti erinevad nägemused. Lisaks puudub linnavalitsuse liikmete vahel avatud ja linna arengut soodustav võrdväärne koostöö. Valga juhtimisel umbusalduseni viinud arengut soodustas ka see, et reformierakondlasest abilinnapea Enno Kase halvustas koalitsiooni-partnereid vabariigi aastapäeva kõnes. Keskerakonna Kagu-Eesti esinumber Heimar Lenk (sai Riigikokku kandideerides 2807 häält) kommenteeris, et selle sammuga tehti ajalugu. Parempoolsed reformierakondlikud linnavalitsused on piirilinnas võimul olnud 20 aastat järjest. Nüüd saab Valga sotsiaalsema ellusuhtumisega linnavalitsuse.

Jüri Ratas tänab

Hea Mustamäe ja Nõmme elanik, kes Sa täitsid kodanikukohust Riigikogu valimistel ja andsid oma hääle minu kandidatuuri toetuseks! Võta vastu minu südamlikud tänusõnad mulle antud toetuse ja usalduse eest. Loodan, et meievaheline usalduslik suhe ja koostöö jätkub edukalt ka edaspidi.

SAHINAD

Teeneteristi saamine ajas Aaviksoo marru?

Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) tunnustas 3. märtsil kaitseminister Jaak Aaviksoo (*pildil*) panust riigikaitse arengusse EROK-i kõrgeima autasu, teeneteristi kuldristiga. Kahjuks tehti seda vahetult enne valimisi.

"EROK teeneteristi nõukogu otsustas ühehäälselt annetada kaitseminister Jaak Aaviksoole silmapaistva panuse eest Eesti riigikaitse edendamisse EROK teeneteristi kuldristi," teatas Kogu oma kodulehel.

Kesknädalani jõudnud teabe kohaselt ajas valimiste-eelne teeneterist Aaviksoo rõõmujoovastuse asemel hoopis marru. Seda kahel põhjusel. Aaviksoo soovib Kaitseministeeriumi kõrge ametniku sõnul pärast valimisi raudkindlalt jätkata kaitseministrina. Teenetemärki tõlgendas Aaviksoo kui tänuavaldust tehtud tubli töö eest ehk, teisisõnu, talle anti kaudselt teada, et oleks aeg Kaitseministeeriumiga hüvasti jätta. Res Publicasse kuulunud EROK-i esimees Toomas Peek on IRL-i suurrahastaja Tõnis Paltsu äripartner. Aaviksood ajas ärevile see, et meedia oleks võinud kolm päev enne valimisi panna suure kella külge selle, et üks republikaan pürgas teist republikaani, mis viitab populistlikule ja korruptiivsele tegevusele. Peek on ka Eesti üks rikkamaid mehi ja vabamüürlaste juht.

Aaviksoo silmis hetkel nõnda vastumeelne EROK teeneterist on kolmeklassiline: kuld-, hõbe- ja raudrist, millest kõrgeim (I klass) on kuldrist. EROK-i teeneteristi nõukogusse kuulub 23 liiget. Ligi 14 tegutsemisaasta jooksul on EROK annetanud 21 kuldristi. Nendest viis on ametialaselt täiendusega *ex officio* välja antud EROK-i esimeestele ning üks hoiustatud Kaitseväge Peastaabis märkide väljapanekul. Kaitseministritest on varem EROK-i kuldristi pälvinud Jüri Luik 2002. aastal. **Kn**

Heimar Lenk tänab

Kaunist kevadet kõigile! Aitäh iga hääle eest valimistel!

IT-süsteem vusserdas ja kogu e-hääletus sai hoobi

Nii nn valged erakonnad kui ka Vabariigi Valimiskomisjon võiks tööle näkku vaadata ja küsida: kas valimistest valimistesse tõrkuvad süsteemid ikka tagavad ausaid valimisi?

Valimistulemuste avalikustamisel tekkinud tõrge näitas taaskord, et IT-süsteemi alati ei saa valimistel usaldada. Sedavõrd ränkade tõrgete korduv esinemine seab kahtluse alla e-hääletamise usaldusväärsuse tervikuna.

Eesti koges totaalset segadust juba Euroopa Parlamendi valimise ajal (2009), kui mitu korda muutus nii jagatud kohtade arv kui ka antud hääle arv. Nüüd tekkis jälle sellesarnane probleem – rohkem kui poolteiseks tunniks "hangus" Vabariigi Valimiskomisjoni laekunud piirkondlike tulemuste edastamine avalikkusele.

Vabariigi Valimiskomisjon ja selle juht Heiki Sibul peavad tõsiselt järele mõtlema, mis saab edasi, sest samale rehole on astunud juba teist korda. On elementaarne, et valimistel kasutatavad arvutiprogrammid peavad tõrgeteta toimima, vastasel korral on põhjust kahelda valimiste usaldusväärsuses.

IT-süsteem, mis lakkab toimimast hääletelugemise tippajal, on ju kasutuskõlbmatu.

Siit edasi peamegi küsima: kas e-hääletust saab pidada piisavalt adekvaatseks? Võib-olla tõrkus süsteem samamoodi ka e-hääletamise ajal ja tuhanded valijahääled lihtsalt "hangusid"? Teised riigid ei kasuta e-hääletust just selle väheses usaldusväärsuses tõttu. Kui Heiki Sibulalt küsiti, missuguses riigis veel e-hääletusi korraldatakse, vastas ta: "Mõnes Šveitsi kantonis."

Mitmekordne maamaksu tõus valetati maksuvabastuseks

Rae vallas oli 2004. aastast kuni 2010. aasta jaanuarini keskerakondlik juhtimine. Vallajuhtimise otsuste tegemise keskmeks oli vallakodanik. Põhjaliku analüüsi ei sündinud ühtegi otsust. Rae vallas läks hästi ja nimetatud aja jooksul oldi OU Geomedia poolt tehtud uuringu kohaselt lausa kolmel aastal (2005, 2008, 2009) Eesti kõige haldussuutlikum omavalitsus.

RAIVO UUKKIVI
Rae endine vallavanem

Muutus võim ja muutused kombes. Sarnaselt omaerakonnakaaslastele Toompeal hakkasid Rae valla väikesed füüerid üha enam vassima ja vallarahvast kaugenema. Nii oligi loogiline kõik, et möödunud aasta 30. novembril toimunud volikoguistungil suruti läbi maamaksu tõus maksimaalse võimalikule tasemele.

Seda suurem oli minu üllatus, kui tänavu veebruaril algul sain teada, et Rae vald on saanud Omanike Keskliidult tiitli "Omaniku sõber", ja seda põhjusel, et Rae vallas on kodud maamaksust vabastatud (!). Samal ajal laekusid vallakodanike postkastidesse maksuteatised, mis kõnelesid sootuks teist keelt.

Juhtisin Rae valla koalitsiooni tähelepanu asjaolule, et isegi pisikesel osal elanike maamaksust vabastamist arvestades tõsiselt maksumoorem koduomanikel sõltuvalt krundi suurusest 1,7–2 korda. Tänavu 17. veebruaril avaldas Äripäev minu artikli sel teemal. Uskusin, et sellega on nüüd siis asi selge ja et tegelikult on ka Omanike Keskliidule teada antud, et neid on alt veetud ja vastav auhind on välja antud põhjuseta. Arvasin naiivselt, et nimetatud liit ka vääratel alustel antud auhinna tagasi võtab.

Eksisin. Selle asemel saadeti tulle liidutegevjuht Taavi Madiberk, kes avaldas tänavu 21. veebruaril Äripäevas absoluutselt jabura loo sellest, kuidas tõepoolest Rae vald ühe käega nagu andis ja teise käega kuhjaga tagasi võttis. Kuigi loo autor tõdes, et Rae vallas maksukoorem tegelikult tõusis, teatas ta selle õigustuseks, et auhind anti Raevallale avansina, et see tulevikus äkki langetaks maamaksu! Midagi jaburamat annab välja mõelda.

Siinkohal on mul mõned avalikud küsimused Omanike Keskliidu tegevjuhile Taavi Madiberkile:

1. Kas teate, kui palju on Eestis omavalitsusi, mis 2011. aastal ei suurendanud oma kodanikel maksukoormust?

2. Kui see fakt on Teile teada, siis kas niisugustele omavalitsustele poleks olnud õiglasem niisugust avanssi maksta?

3. Miks Teile erakonnakaaslastel nüpeldavad Tallinna koalitsiooni maksumäära maksimaalsele tasemele tõstmise eest? Teades, et Tallinnas on kasutusel erinevad kompensatsioonimehhanismid, kas siis nõustute, et oleks võinud anda tänavu 31. jaanuaril toimunud kongressil avansina auhinna ka Tallinnale?

Tegelikult on nendele küsimustele üks vastus: Omanike Keskliidu poolt antud "omanikusõbra" tiitlid läksidki sõpradele – erakondlikele sõpradele, et valimiskampaanias oleks võimalik osutada faktidele, et seal, kus IRL võimu juures no-kitsemas, seal ka juba maamaksu nullitakse. Mis siis, et tegelikuses sootuks maksukoormust kasvatakse. Kui see pole populism, siis mis see üldse on?

Bonnier avalikustas osalemise valimisvõ

Et väliskapitalile kuuluv meedia saab teenida vaid peremeeste huve, ei tohiks olla saladus. Läänud teisipäeval, kui valimisteni oli jäänud vaid mõni päev, kuulutati kõigile, et Bonnierid on Kadastikule* alluvat Tuuli Kochi autasustanud "uuriva ajakirjanduse" preemiaga.

REIN RUUTSOO

Preemia pidulik üleandmine

koos artikli (16.12.2010 PM mõjuagendilugu) laia taasreklaamiga on varjamatu valimisvõitlusse sekkumine võimuerakonna poolt. Jälle saab esitada kõlavaid ja valelikke pealkirju. (Kochi poolt väidetud KAPO avaldatud materjalide ei toeta; pealegi saab vaid kohus Eesti Vabariigis teha süüdimõistva otsuseid.) Kõik see - lilled, suudlused, tormilised kiiduavaldused - on vilets teater. Osalised ju kõik teavad, et "uuriva" ajakirjandusega pole Tuuli Kochi kirjatõel midagi tegemist. Üldse on Tuuli Koch selles mängus vaid kõrvaline isik. Kuid ühe tegelase – Mart Kadastiku – käekiri on hästi äratuntav.

Alati teenistusvalmis Mart Kadastik

pole midagi unustanud ega midagi õppinud. Ajalugu kordub - nagu ikka farsina. Pole ju saladus, et 1986.-1988. aastail ilmus KGB usaldusisiku Mart Kadastiku sulest arvukalt "kontori" poolt spetsiaalselt tellitud ja "uuriva ajakirjaniku" nime all avaldamiseks usaldatud KGB operatiivmaterjale

"Lääne mõjuagentide" Pareki, Madissoni jt paljastamiseks.

Veerand sajandit hiljem

sama muster lihtsalt kordub. Nagu äsja Narvas esinenud Briti eriteenistuse autoriteet sedastas: "Eriteenistused teevad kõikjal sama tööd." Kuidas KAPO lekitab või KAPO-st lekitatakse operatiivinfot, kas artikli algvariant ("guidelines") on juba siis neile lisatud, kas üldse mingeid "allikaid" Tuulikesele usaldati (kahtlen tõsiselt), kuidas ja kes siis "uuriva ajakirjaniku" literatuurset täiendusi veekindlaks silus jne – see kõik ehk selgub kunagi hiljem. Ega Kadastikugi teened KGB ees saladuseks ei jäänud. Kadastikul koitsid hetked, kui "ei saanud enam vaiki olla". Võib-olla ka Tuuli Kochile saabub kunagi aeg, kui ta lõpuks taipab, et maksab väga kallist hinda, olemaks nende jõudude teenistuses, keda Eesti kui selline ei huvita.

Muidugi ei saanud Kadastik

sellises mastaabis, naaberriikide väga mõjukaid (sisuliselt transporti haldavaid) inimesi osatades, luureinfot kasutades

JOOVASTUS: Tuuli Koch (paremal) ja tema partner.

jne toimetada ilma Postimehe omanike ja Ansipi nõusolekuta. Savisaare valimistulemust kogu afäär oodatavalt suuresti ei mõjutanud, kuid suhteid Venemaaga halvendas kindlasti. Ehk nii nagu 2007. aastalgi ohverdas Ansip vähe-malt mõistlikud suhted Venemaaga jälle valimisvõitlusele. Peaministri hoiatus, et igauks, kes läheb kiriku (!) pühitsemisele Lasnamäel, on Eesti rahva vaenlane, lõhestas Venemaa avalikult Eesti vaenlaseks.

Kuid Bonnieride avalik valimiseelne sekkumine kampaaniasse on juba arrogantsuse uut tase. Et kunagi EKP KK sekretäri karjäärist unistanud Ansip nüüd peaministri tooli fetišeerib, see on selge. Ansip on lihtsalt omnivoor (kõige-sõõja-Toim.), karjääriinimene.

Seegi, et Postimees ilma häbenemata teda juba peaministrina reklaamib, on demokraatiat kahjustav.

Millest tuleneb selline jultumus?! Ajaleht kuulub ju suuresti Rootsi kapitalile! "Postimees" esindabki mitte vaid Ansipi huve, vaid laiemalt Bonnieride & Co huve, Bonnierid aga Rootsi kapitali huve Eestis. Millised

need huvid on? Põhimõtteliselt samad nagu juba 16. sajandil – koloniaalmajandus ja odav tööjõud. Sedalaadi mõtteid arendas ka Carl Bildt, kui ta 1989. aastal Eestit külastades pidas plaane, kuidas Gorbatšovi toel muuta NSV Liidu osaks tunnustatud Baltimaad tööjõuallikaks ja sealse sadamad toorainelikeks (Bildti 8-punktiline kava). Ansipi partei ultraliberaalne poliitika kindlustab Rootsi äridele Eestis kõik selle, mis Rootsis pole mõeldav. Eelkõige tööjõu poolõigusetu olukorra ja kerjusliku seisundi.

Rootsi kapitali kätega

on Eestis sisuliselt likvideeritud ametiühingud, lammutatud heaolu, loodud odava tööjõu getostuv piirkond. Ansipi haridus-, tööstus- ja majanduspoliitika (õigemini nende puudumine) takistavad

Astmeline tulumaks viib Eesti Euroopa jõukamate sekka

Enne valimisi võib lubada kõike, kuna valitsuse ei moodusta tavaliselt üks erakond, vaid mitu. Kui on aga mitu erakonda, kellel kõigil on erinevad lubadused, püütakse leida kompromiss, mis oma olemuselt juba tähendabki seda, et kõiki valimislubadusi ei olegi võimalik ellu viia.

MARTIN GASMAN
Keskerakonna Kristiine piirkonna juhatuse liige

Teine lugu on siis, kui valitsuse moodustavad sarnaste valimislubadustega erakonnad, sest siis paljud lubadused katuvad. Valija vaid võidakse sellest. Kolmas võimalus on ainu-võim, nagu see on Keskerakonnal Tallinnas. See on tallinlaste jaoks tähendanud seda, et kõik valimislubadused, ja tegelikult enamgi veel, on kenasti täide viidud. Saad ise üksi toimetada. Loomulikult, kui midagi läheb nihi, oled ka vastutaja, ning pole võimalik koalitsioonipartnerit süüdistada. Riigi tasandil võimule tulles on

ka Keskerakond pidanud oma mõnest valimislubadusest loobuma. Üheks selliseks on olnud astmeline tulumaks. Keskerakond on pidanud vajalikuks selle asemel tõsta pensioone ning tuua koolidesse tasuta koolitoit. Astmeline tulumaks on niivõrd kardinaalne ja ideoloogiline nähtus, mille oleksid Eesti ühiskonnale küll revolutsiooniliselt positiivsed tagajärjed, kuid selle ärategemine eeldaks valitsuse moodustamist erakonnaga, kel Keskerakonnale sarnane maailmavaade. Reformierakond, kes on olnud Keskerakonna partneriks riigitasandil, ei ole nii suurt asja suutnud alla neelata. Samas, eks pidid ka nemad omalt poolt tegema Keskerakonnale järeleandmisi ühise koalitsiooni ajal. Öeldakse ju, et poliitika – see on kompromisside kunst.

Miks ei ole võimalik Eestit viia viie rikkama Euroopa riigi sekka?

Kes kuuluvad hetkel Euroopa esiviisikusse? Astmelise tulumaksu toel on tugevateks ja arenenud ühiskondadeks saanud sellised viie rikkama

riigi sekka kuuluvad nagu Norra, Šveits, Luksemburg, Holland ja Liechtenstein. Lähtuvalt erinevatest arvutustest peaks Eesti aastane majanduskasv olema umbes 8-11 protsenti, et jõuda järgmise 15 aasta jooksul järele Euroopa tippudele. Kuna Eesti sotsiaalmajanduslik ja demograafiline olukord on niivõrd kehv, siis sellisest, Hiinale või mõnele Kagu-Aasia tiigrile omast majanduskasvust võime lähima 15 aasta jooksul küll vaid unistada. Võimalik, et unistama jäädagi. Ühiskond, mis on liberaalse majanduspoliitika näol saanud hea stardikiirenduse, vajaks praegu kindlasti suurema rõhu asetamist inimesele. Rõhuasetus inimesele on olnud ja on ka edaspidi iseloomulik just Keskerakonnale.

Reaalne lubadus: viime Eesti 15 aastaga Euroopa keskmisele tasemele!

Meil ei ole vaja lubadusi, vaid konkreetseid tegusid, nagu näiteks senisest märkimisväärselt rohkem tuleb investeerida haridusse, teadusse, inimeste turvalisusse, töötusesse. Seda ei ole muide võimalik teha olukorras, kus makse alandatakse ja räägitakse ainult liberaalsest majanduspoliitikast. Eesti kunagine majanduskasv

11 protsenti oli ju tegelikult mitte midagi muud kui paras kogus sooja õhku, mis 2007. aastal minema tuulutati. Meie "majandusedu" põhines odaval laenuressursil ja sisetarbimisel. Sellele võib lisada ka ehituse tormilise arengu. Ilmselgelt ei saa selline majanduskasv olla kuidagigi jätkusuutlik. Leian, et realistlik on Eesti viia 15 aastaga EL-i keskmisele tasemele. Praegu seisab Eesti majandus ja majanduspoliitika otsustavate tulevikuvallikute ees. Peame otsustama, millise ülesehitusega on Eesti majandus 10-15 aasta pärast. Fakt on aga see, et tänase majandus- ja maksupoliitikaga ei jõua me enam isegi Euroopa keskmiseni. Eestis on vaja kehtestada astmeline tulumaks.

Eesti saab jõukate sekka astmelise tulumaksuga

Selline egiostlik suhtumine (ülitajateks Eestis paremkree-nis erakonnad IRL ja Reformierakond), et tugevam jääb ellu, hädasolija on oma hädades ise süüdi ja rikastelt ei tohi rohkem võtta, kuulub selgelt minevikku. Pealegi ei lähe see kokku euroopaliku, modernse demokraatliku inimühiskonna olemusega. Astmelise tulumaksu rakendamise heaks näiteks olevates Põhjamaades tunneb igauks sotsiaalset vastutust, olenemata

Eesti aja-kirjanduse sõltumatus ja ajakirjaniku aususe kuvand on saanud tõlise hoobi.

Eestit arenemast vähegi arvestatavaks konkurendiks, küll aga suruvad meid allettevõtjaks-sõltlaseks. Eesti majanduse mõningad kosumismär-gid just Põhjamaadesse (eelkõige Rootsi) mineva ekspordi arvel kinnitavad sedalaadi stagneeruva "sümbioosi" kujunemist.

Eestist on reformerite ja Ansipi juhtimisel ning "Postimehe" toel saanud ülemere-härrasrahvast teenindav vasallriik. Valimised peavad kindlustama, et tööorjad ei nõuaks sedasama, mis on loomulik Rootsis. Eesti ajakirjanduse sõltumatus ja ajakirjaniku aususe kuvand on saanud tõlise hoobi. Loodetavasti ei kujune "Tuuli Kochi tegema" üldmõisteks - see oleks talle liiga karm saatus.

* Vt ka:

Kesknädal 23.02.2011 "Oma kodus võõras - Postimehest ja Jaak Kaljust"

Kesknädal 02. 03.2011 "Veel Edasist, Postimehest ja Jaak Kaljust"

sellest, milline on tema rahakoti paksus. Rootslane või taanlane mõistab, et andes rohkem, ta ka saab rohkem. Teadupärast on Taanis maailma suurim maksukoormus, ent rahvas on üllarahul. Taanist leiame tasuta hariduse, arstiabi, suured riigipoolsed toetused mitte ainult üksikisikule, vaid ka ettevõtjale. Usun, et ka ettevõtjad oleksid rahul, kui nad teaksid, et riigi toetusele võib kindel olla, kui neil peaks veidi kehvemini minema, sest kehtiv astmeline maksusüsteem võimaldab seda.

Astmelisest tulumaksust, mille kasutuselevõttu Eestis pooldavad Keskerakond ja ka sotsiaaldemokraadid, ei võida mitte ainult vaesemad ja keskmisel elujärjel olevad inimesed, vaid ka jõukamad. See tuleneb sellest, et astmeline tulumaks loob tugeva keskklassi, mida Eestis täna veel kahjuks pole. Mida laiem ja mida tugevam on keskklass, seda vähem on ka riigis vaesemaid inimesi. Rikkamatelt võetakse küll rohkem, kuid nad ka saavad rohkem, kuna tänu astmelisele tulumaksule muutub meie ühiskond tervikuna rikkamaks. Jõukas rahvas tähendab ka jõukatriiki! Sellest on Keskerakond kogu aeg rääkinud ja selle eest võidelnud.

õitluses

Bonnier, Lenini ja Stalini preemia

Bonnier preemia kätteandmise ajastamine ja selle preemia saaja näitavad, mis asi see Eesti ajakirjanduse tegelikult on.

Valitsuse valimiskampaaniaks kasutatav ajakirjanik, kes ei suuda isegi pärast info kandikul kätteandmist valitsuse enda poolt kirjutada artiklit ilma valetamata, kes hiljem MITTE KORDAGI pole vaevunud selgitama, miks tema esimene artikkel algas lihtsalt otsese valega olematust dokumendist, kes järgnenud suure tõmbemise aja istus sisuliselt kuskil urus (arusaadavatel põhjustel, kuna ta poleks suutnud selgitada ühegi oma artiklis sisalduva info päritolu, juba ta esimese lause lükkasid tema "informeerijad" hoogsalt ümber), kes vaigis kannapealt, kui Reformierakonna ja IRL poliitikud arvasid, et Savisaare reeturiks kuulutamise ei kannu vilja, kes ei oska isegi kirjutada teisiti kui nõretava paatosega opositsiooni mõnitades jne – Tuuli Kochile preemia andmine annab Eestile selge sõnumi, et valetada võib, kui sinu tööd on Stenbocki majas. Samuti pole ajakirjanikul vaja muretseda millegi muu pärast, nagu näiteks oma väidete tõestamine, võimalikud juriidilised süüdistused jmt. Kõigele lisaks on valitsuse töörüistale siis ka tagatud preemia.

Ajakirjanikud, olge alati Reformierakonna teenistuses ja te saate Bonnier, Lenini ja Stalini preemiad, vastavalt sellele, millist võimu sm Ansip parajasti esindab. Jaak Kaljolik kräpp.

Allikas: PM kommentaarium 1.03, "Savisaare idarahakandaali paljastajale Bonnier preemia", alias "hõm"

Kokkuvõtted Bonnier preemiast

Bonnier preemia on Rootsisis Bonnier perekonnale kuuluva meediakontserni ning selle siinse majanduslehe Äripäev asutatud Eesti uuriva ajakirjanduse tipmine auhind, mida antakse välja alates 1996. aastast.

PRIIT TOOBAL

Preemiateemade ja preemiasaajate analüüs ütleb juba nii mõndagi ka suurema osa Eesti ajakirjanduse kohta.

Poliitika läbipaistvus on demokraatlikus ühiskonnas ülimalt oluline. Seetõttu on arusaadav, et seni välja antud 16 preemiast on täpselt pooled poliitilised; ülejäänud 8 laureaati uurisid majanduses toimuvat.

Vabas maailmas on ajakirjandusele instinktiivselt omane suurem kriitilisus võimulolijate suhtes; Eestis see printsiip siiski ei kehti.

Kuigi Reformierakond on olnud võimul kogu Bonnieride preemiate väljaandmise ajast kõige kauem, lausa 12 aastat järjepanu, on neile preemia osaks langenud vaid ühel korral: 2008. **Tarmo Vahter** (Eesti Ekspress) – Reformierakonna juhtivtegelaste maadevahetustehingutest. IRL-i tegelastele on Bonnier naeratanud kolmel korral:

- 2000 **Taivo Paju** (Postimees) – 30 000 krooni maksnud peaminister Mart Laari sekretäri toolist;

- 2003 **Sulev Vedler** (Eesti Ekspress) – Maksuameti huvist rahandusminister Tõnis Paltsu maksuasjade vastu;

- 2004 **Birgit Püve** (Eesti Ekspress) – Kunstiakadeemia rektor kasutas lõbumajas akadeemia krediitkaarti.

Kolmandat korda vormistati preemia ka Keskerakonna käsitluste eest:

- 2010 **Tuuli Koch** (Postimees) – kirikuskandaali ja Keskerakonna rahastamislugude eest.

Varem oli Keskerakond toonud kaks preemiat:

- 1995 **Tarmo Vahter** (Eesti Ekspress) – Edgar Savisaare lindiskandaali tagamaad;

- 1996 **Enno Tammer** (Postimees) – lood Keskerakonna sisevõitlusest ja valimiskampaania rahastamisest.

Märkimisväärne on "Keskerakonna eest" saadud preemiate puhul see, et nii Vahteri kui ka Tammeri lood ja nendes püstitatud teesid on selgelt valedeks osutunud, ka kohtus. Kochi lugu ootab sama saatus. Veelgi enam, liiguvad jutud, et nii Vahteri kui ka Kochi lood on kirjutatud hoopis nelja tähega organisatsioonis ja tublidel ajakirjanikel jäi vaid oma nimi loo alla kirjutada.

Märkimisväärne on "Keskerakonna eest" saadud preemiate puhul see, et nii Vahteri kui ka Tammeri lood ja nendes püstitatud teesid on selgelt valedeks osutunud, ka kohtus. Kochi lugu ootab sama saatus. Veelgi enam, liiguvad jutud, et nii Vahteri kui ka Kochi lood on kirjutatud hoopis nelja

tähega organisatsioonis ja "tublidel" ajakirjanikel jäi vaid oma nimi loo alla kirjutada. Kas nad mitte oma auhindu tagastama ei peaks?

Sotsiaaldemokraatide osaks on 2001. a. preemia, mille **Anneli Ammas** (Eesti Päevaleht) sai Eesti Raudtee erastamise lugude eest.

Ajalehtede vahel on praegu preemiate skoor üldarvestuses järgmine: Eesti Ekspress (kuuel korral), Äripäev (viiel korral), Postimees (kolmel korral), Eesti Päevaleht (kahel korral). Poliitlugude arvestuses on seis 4:3 Eesti Ekspressi kasuks Postimehe ees.

Žüriisse kuuluvad praegu Äripäeva peatoimetaja Meelis Mandel, Eesti Ekspressi peatoimetaja Priit Hõbemägi, Eesti Päevalehe peatoimetaja

Lea Larin, Postimehe peatoimetaja Merit Kopli, Maalehe peatoimetaja Aivar Viidik, Õhtulehe peatoimetaja Väino Koorberg ja Eesti Ajalehtede Liidu juhataja Mart Raudsaar. Peale Äripäeva peatoimetaja on kõik see üks Kadastiku-Luige punkt.

Keskerakond kaebas Sven Sesteri politseisse

Keskerakonnale laekus informatsioon valimisringkonnas nr 2 (Lasnamäe) toimunud hääle ostmisest saadikukandidaadi, Isamaa ja Res Publica Liidu liikme Sven Sesteri poolt. Keskerakond esitas 1. märtsil Eesti Politsei Põhja Prefektuurile ja Vabariigi Valimiskomisjonile sellekohase avalduse menetluse algatamiseks. Menetlus algatati.

Väidetavalt on hääleostmise vahendaja keegi Ljoša. Kokkuleppel ostjaga käisid häälemüüjad valimas ja hääletusedelile märgitud number jäädvustati hääletuskabiinis mobiiltelefoniga. Hilisemal kohtumisel hääleostjaga kinnitati mobiiltelefoniga tehtud foto alusel tehtud valik Sven Sesteri kasuks. Mobiilpildi alusel tasuti häälemüüjale 20 eurot (312 EEK). Hääleostja Ljoša üheks tegevuskohaks olnud Pae 21 asuv äripindadega büroohoone.

Aktuaalses Kaameras jooksis 1. märtsil all riba "Keskerakond kahtlustab väidetavat hääleostust", millest pole võimalik välja lugeda seda, keda Keskerakond kahtlustab. Uudis oli ju hoopis selles, et Keskerakond esitas kaebuse politseile IRL-i kandidaadi Sven Sesteri kohta.

Tallinna linnavalitsuse Brüsseli esindaja Allan Alaküla kirjutas selle uudise peale facebook'is, et "Rahvusringhäälingus ilmuvad näide hääle identifitseerimisest mobiiltelefoniga. Aga mobiiliga valimistele on ju ka päris kõvasti riiklikku reklaami tehtud".

Võib-olla Sesteri variant ongi see "mobiiliga valimine", mis võimalust mööda soovitakse maailmas ainulaadsetele Eesti e-valimisele järgmisteks valimisteks lisada?

Keskerakond palus politseil ja Vabariigi Valimiskomisjonil kontrollida hääle ostmise fakte ja algatada kriminaalmenetlus Sesteri suhtes karistusseadustiku § 164 alusel. **Kn**

Kesk kaebas Indrek Raudse laimu eest kohtusse

Keskerakond otsustas algatada kohtusaja IRL-i poliitiku Indrek Raudse vastu, kes erinevates meediaväljaannetes korduvalt laimab Keskerakonda, väites, et selle kampaaniat rahastatakse Tallinna linnaelarvest.

Keskerakonna peasekretär Priit Toobal avaldas kahetsust, et Raudne kirjutas Keskerakonna arvele ebaetiliselt käitumise, mida lubavad enesele süüdistajad ise. Valimiseelsetel nädalatel tulid ju avalikuks Kredexi raha kasutamine majandusminister Juhan Partsi kampaania, Omanike Kesklidule raha kantimine IRL-i valimiskampaania läbiviimiseks, IRL-i reklaamiagentuurile suure rahasüsti korraldamine läbi EAS-i reklaamihanke ning nn Kalevipoja vastuvõtude korraldamine üle Eesti.

"Teada on ka see, et Eesti Post kavatseb osta 60 miljoni krooni eest Kadastiku ja Luige postikandefirma. Milleks valitsuserakonnad meediamogulitele valimiste-eelsel ajal sellise suure kingituse tegid, on kõigile selge," ütles Toobal.

Toobali sõnul on IRL riigi raha kasutamisel valimiskampaanias nende valimiste tšempion.

"IRL võib muidugi end õigustada, et on vaid järginud valitsusliidus välja kujunenud tava. Teine koalitsioonipartei, Reformierakond pole sellest patust samuti puhas. Miljoneid maksmatuid eurole ülemineku kampaaniat võib käsitleda Reformierakonna ja Jürgen Ligi personaalse valimiskampaaniana. Seega nagu suur vend ees, nii väike järel. Aga see ei vabasta kumbagi valitsusparteid vastutusest riigi raha väärkasutamisel," ütles Toobal. Tema hinnangul kujutavad Raudse süüdistused endast otsust laimu Keskerakonna aadressil.

"On iseenesestmõistetav, et Keskerakond rahastab oma valimiskampaaniat üksnes erakonna vahenditest ning mõistab maksumaksja raha igasuguse kasutamise valimiskampaanias valitsuserakondade poolt karmilt hukka. Me pole maksumaksja ja erakonna rahakotte kunagi segamini ajanud - ei valitsuses ega omavalitsustes," ütles Toobal, kelle arvates peab poliitik oma sõnade eest vastutama. Raudne on aga läinud üle piiri. **Kn**

Eesti uuringufirmade uued nimed: Nõia-Ints ja Pendli-Endel

"Nõia-Ints ja Pendli-Endel on usaldusväärsemad kui Emor". Nii pealkirjastas oma valimiseelse sõnumi Keskerakonna peasekretär Priit Toobal, kelle sõnul ei saa tõsiselt võtta uuringufirmade TNS Emor ega ka Turu-uuringud prognoose valimistulemuste kohta.

Need "prognoosid" tegid rahvale enne valimisi nalja, rääkis Toobal, kes uskus pigem Nõia-Intsu ja Pendli-Endli ennustusi kui Eesti uuringufirmade valimiseelseid analüüse. Süstemaatilised vead uuringutes, nende sisu päevade kaupa "tilgutamine" oli tegelikult kõige lihtlasem valijatega manipuleerimine.

Vahe uuringutulemuste ja tegeliku elu vahel oli suur juba 2009. aasta Europarlamendi valimiste eel, kui TNS Emor pakkus Reformierakonnale 25% toetust. Tegelikult tulemuseks neil tuli 15,3%. Kohalike valimiste eel mõõtis Emor Ansipi partei toetuseks 31%, kui tegelikult toetas Reformierakonda 16,7% valijatest. Seekord siis ....

Ka sotsioloogid ja ühiskonnategelased võtsid meedias sõna ning juhtisid tähelepanu, et selliste "uuringute" avaldamine võib valijat mõjutada ning läheb vastuollu hea tavaga. Nn hea tava jälgijad kahjuks sellest numbrit ei teinud, mistõttu ka nende hinnangud ja tegelikud taotlused ei tundunud ausad. Keskerakond tegi ettepaneku, et seoses e-valimisega eriti pikaks veninud hääletamisperioodil ei tohi üldse avaldada avaliku arvamuse uuringuid, mis ennustavad valimistulemusi. **Kn**

Õigusteasdlase Rein Müllersoni avalik kiri

TOIMETUSELT: Rein Müllerson saatis siin avaldatud avaliku kirja laiali 2. märtsil, pöördudes avalikkuse poole mitte kui Riigikogu saadikukandidaat, vaid kui demokraat ja õigusteasdlane, 16 aastat välismaal elanud ja töötanud professor. Kesknädal lisab omalt poolt, et just sellise suhtumise jaoks, mida Müllerson kirjeldab, peaksid end ette valmistama teisedki üleskutse "Talendid koju!" alla sobivad inimesed, kui nad ükskord kodus on.

Olen Eestisse tagasi tulnuna viimasel ajal imestanud meedia suhtumise üle. Ma ei saa öelda, et Eesti meedia on mind pidevalt ignoreerinud. Isegi kui elasin aastaid Londonis, helistasid mulle tihti peale Eesti ajakirjanikud, paludes kommenteerida sündmusi, konflikte ja tendentse mitmes eri valdkonnas. Olles naasnud peaaegu kaks aastat tagasi kodumaale, ei saa ma samuti kurta, et mind ei oleks kutsutud esinema raadios ja televisioonis või andma intervjuusid ajalehtedele. Mõnigi kord olen olnud aja- või kompetentsipuudusel sunnitud isegi ära ütlemata.

Situatsioon muutus, kui saadi teada, et olen Keskerakonna liige (küll juba 2003. aastast). Veel enam tajusin muutust, kui levis informatsioon, et olen sama erakonna kandidaat Riigikogu valimistel.

Päevapealt sai minust *persona non grata* meie suurimate

meediaväljaannete jaoks. Sattusin omapärasesse informatsioonivaakumisse. Jutt ei ole minu valimisreklaamist. Ontäiesti loomulik, etselle eest ma peaksin kas ise maksta või siis teeks seda minu erakond. Jutt on sellest, et kui võimupartidesse kuuluvad ministrid ja muud ametnikud esinevad pidevalt, rääkides oma kompetentsi (või siis ebakompetentsi) piires ja tihti peale ületades neid piire, tehes puhast valimispropagandat (kasutades nn administratiivressurssi), siis tavalisel kandidaadil, isegi siis, kui ta võiks oma valdkonnas kompetentsemalt kui keegi teine (ma ei mõtle ainult Eestis; ma mõtlen maailmas) kommentaare mõningaid sündmusi kas meil või maailmas, on tal tee suletud.

Ainult Postimees tegi mulle kogemata valimisreklaami, avaldades Iivi Anna Masso artikli, kus ta mind kritiseeris. Suur tänu! Nagu kadunud

Lennart Meri kord mulle ütles (kui meie meeskonnast terve päev midagi meedias ei olnud): ei tea, mis on hullem - kas see, kui meist halvasti kirjutatakse, või see, kui meist üldse ei kirjutata.

Ei tea ka mina. Oleneb vist sellest, kes kirjutab.

Olles elanud ja töötanud erinevates riikides, tean, et seal küll niisugust suhtumist ei ole (vabandust, unustasin Kasahstani ja teised Kesk-Aasia riigid, kus töötasin ÜRO esindajana). On ju arusaadav, et nende parteide esindajad, kes on võimul (peaminister, ministrid jne), on tänu oma avalikule positsioonile pidevalt meedia orbiidis. Sulgedes valimiskampaania ajaks meedia teistele, s.t opositsiooni kandidaatidele, seatakse võimuparteid veelgi suuremasse eelisolukorda. Mul ei ole muidugi midagi selle vastu, et näiteks venekeelne *PBK* intervjuueeris mind 2. märtsil Mihhail Gorbatšovi

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Kes vaatab, see näeb, kes kuulab, see mõistab

Ei, barrikaadidele eestlased ei kipu – Gavroche ei sünni eestlaseks; ka seal, kus kunagi ta tõstis lipu ei nähta prantslast enam barrikaadidel. Oo-ja, Euroopa! Vanad tavad välja surnud, kuid elatakse hästi, kuigi võlgades, sest käsi peseb kätt seal, kuniks leidub veel keegi kolmas, vaesem, seljapiesijaks. Ma küllalt käinud siin-ja-seal maailmas Ning näinud palju toredust ja viletsust - on teisiti seal kõik ja minu silmas see jätnud kodukandi üpris ilmetuks ning padueestluse, mis nõnda taga nõutud on ajast-aega meie suurte meeste seas, kus iga mats on iseoma töugu ja keegi naabrimehest midagi ei tea. Jah, barrikaade eestlastele pole vaja, kui, siis prominentses koduvärvas, kus kellegagi kõrvuti ei seista ning – kas üheskoos siin saakski võidelda? Ei, üles võitlema ma kedagi ei kutsu, sest vaenlast tegelikult nagu polekski; las jääda iga mees meist ise usku, kui nüüd kõik kõigile on hundid niikuinii. On selge see, et värv ei oma enam tähtsust, kui koolkond uusi jesuiite ilmuvad, siis oodata võib jälle tuleriitu ning nõiajaht "kes-keda-kastmes" algab taas. Meil linnukasvatus on olnud jõukal järjel - hulk noori broilereid ja parte sirgumas, kes kaugel koolituse saanud guru käe all dessandi edus pole lasknud kahelda. See kaval võte, siin vist tsaaririigi ajast on olnud ikka käibel, juba sajandeid: ka võimaldavad Stenbockide majast on jaganud ja valitsenud kümneid ja teinud näo, et kuningal on uued rõivad, mis sest, et pimegi näeb palja silmaga, kes alasti, kel pooled rahvast näljas, kel sööjad leppinud on orjaleivaga; kel nina varjutamas vinged vuntsid, kel lippab libe jutt ja silmis liru läik, kel ühest taskust teise kaovad untsid - need ju ei haise, kuigi man neil mäda maik. Jah, rahulolematuid alati võib leida - las porisevad oma hütinurkades, las hauguvad, ei karavan jää seisma, pea vaibub koerte niukski kõrbevaikuses; sest murumütsikeste hala on ju nohu! Te võtke mõistus kokku, murdke raha võim - näete ju, kuid ahnust ajab sohu, kas tõesti pimedusest lõõdud on see hõim, kel alles siis, kui saati kaela mädas mudas ja surmgi vaat et kohe-kohe silme ees, lõpuks siiski kibe tõe koidab, et "demokraatiat" ei tee siin igamees. Mis riik! Mis valitsus! Kas see on tõesti Eesti? Oo ei! Must manner, Aafrika ja orjaturg! Siit tüdruk neiuas ei leia meestki, ta pageb võõrsile, kus ootab litsiurg. Oh, vaese Eesti sinisilmset murumütsid, te maha müüdnud oma maa ja metsaga – see laulev rahvas, kõik ta väiksed jütsid, kas ükskord teavadki, kus OLI EESTIMAA?

Artur Aliiksaare reinkarnatsioon

Keda meil kotitakse?

Hoolimata tänavusest rekordlumest võib Mustamäe kütetrassidel varsti kasvõi varaseid lilli korjata. Libedate kõnniteede asemel kasutatakse nüüd käimiseks sageli lumevabu trassipealseid. Keskuse tänavas on Mustamäe teest Ehitajate teeni koguni "kõetav trotuaar". See kuidagi ei haaku fossiilse kütuse kokkuhoiuga ega keskkonnakaitsega, ennem aitab kaasa "globaalse soojenemisele". Miskipärast ei usu, et keegi oleks tõsimeeli kokku arvestanud kalorihulki, mis kuluvad soojatrasside lumevabana hoidmiseks. Soojakadu kestab pidevalt - suvel kütab õhku soojaveearustus. Keegi peab koletu energiakao kinni maksma. Ega's ometi katlamajad või linna reservfond? Katlamajadel on kasulik uhada, mis torust tuleb. Peaasi et maksjaid oleks. Maksjaks on linnakodanik, kes võib igati koorderada sooja vee tarbimisega, ent korterimajade küttekulud ei sõltu enam temast - korruseid läbivad küttesüsteemid ei võimaldagi seda. Keevita või radikad välja,

Kevad veel kaugel, aga "kõetavad peenrad" valmistuvad rohetuma ja võililleõide minema. Maapõuest hoovav soojus tekitab kõrvalolevale kõnni- ja sõiduteele lisalibedust – kinnitallatud lumi muutub jalakäijatele luumurdmist pakkuvaks jääks. Autori foto

maksta tuleb ikka ruutmeetritelt. Ja isegi kui majajähistu viib soojatarbimise miinimumini, on kütetehinasse juba sisse kalkuleeritud trassikaod. Sellest soojahind nii kõrge ongi! Terve inim põlv on n-õ Moskva ajast mööda läinud, aga kütetrassideni pole veel ühegi valitsuse käed ulatunud. Eriti silmakirjalik on olnud IRL-i värske valimislubadus koduomanike toimetulekukulud, s.t vee-, elektri- ja soojahinda mõistlikkuse ni alandada. Ajaleht Pealinn tõi 14. veebruari numbris

üksipulgi välja IRL-i osa nende hindade üleloomulikeks kujunemises. Lubajad lubavad, valijad valivad, kõik näevad ja teavad, kuidas peaks õigesti olema, ja ikkagi vajume sügavamale kui vesiliivas. Oleme küll valitsusi vahetanud, aga rahva hädad aina tüsistuvad. Enam ei suuda toetusrahadele ja miinimumpalgale alandatud enamrahvas, rääkimata sundtõuist, muretseda perele toasooja, seda elementaarset tsiviilhüve, nagu oleks see mingi luksuskaup prominentidele. Isegi rekordalvedel suudetakse trassipealsed lumevabaks teha, raisates ressursi ja nõokides rahvast hingehindadega. Võib kindel olla, et nii jääb nüüd jälle järgmiseks neljaks aastaks. Rahva mured tahavad lahendamist.

Väino Ubina
pensionärist linnakodanik,
Tallinn-Mustamäe

Kuidas tagada Eestile strateegiline toiduvaru?

Põhiline on taastada oma põllumajandus ja selle lahutamatuks osaks olev töötlev tööstus. Esimeseks sammuks võiks olla riigimõisate taasloomine. Nendes tuleks põllutöödele värvata töötuid, kes peaksid hea meelega sõitma maale tööle. Ajapikku, olles harjunud põllutööga, võiksid nad alaliseks jääda elama maale terve peredena ja isegi hakata arendama isiklikku majapidamist ja põllumajandussaaduste tootmist. Tagamaks turul konkurentsivõime Läänest tuleva kemiseeritud ja seal riiklikult doteeritavate põllumajandussaaduste suhtes, juurutada siseriiklikule toodangule, sealhulgas riigimõisate omale, maksusoodustused. Selle mõtte realiseerimine võib taastada elanikkonna juurdekasvu maapiirkondades, arendada töötlevat tööstust, tuua toidulaule puhta talutoidu. Niiviisi tagatud rahva hea tervislik seisukord vähendab tervishoiukulud. Varjatud kujul käivitaks antiurbaniseerimine (vastulinnastumine). Riigikaitseisest seisukohast lisan: igasugused sõjalised doktriinid nõuavad kolmekuulise strateegilise toiduvaru omamist, aga unustatakse, et mis tahes ladu on võimalik õhku lasta või muul viisil kahjustada, nii et tõeline strateegiline toiduvaru oleks ikkagi oma siseriiklik põllumajandus.

Oleg Burov, Harjumaa

Kimbatas

Mart Niklus, martniklus@yahoo.com, 04.03.2011 22:32
Sinna pole kuigi palju aega tagasi, kui massiteabest kuulsime lugusid juristiharidusega kelmidest (Liis Haavel jt). Praeguseks on järg jõudnud igasuguste politseinike, prokuröride ja kohtunike. Kui palju on "demokraatlikus õigusriigis" veel järele jäänud juriste, keda GULAGi endine kommunistmivang saaks usaldada?

Miks uuringufirmasid vaja?

Peeglike, peeglike seina peal, kes on võimsam kogu maal? Kas on see Ansip või on Laar või hoopis Edgar Savisaar?

Emor kaua asja uuris, Saar-Poll tähtsalt teste puuris. Päevaleht ja BNS olid kindlad teadmistes:

"Rahvas meil ei ole pahur, hoopis õnnelik ja rahul. Majandus on tõusuteel. Pension kerkib veel ja veel."

"Kallis, Andrus, ära väsi! Käigu kindlalt Sinu käsi! Veel ja veel Su silmi tahaks vaadata, veel ja veel Su lubadusi kuulata."

Saabus päev, mil selgus kõik. Selleks oli kurblik tõik: Eesti valis teise tee, valis uue alguse.

Nüüd tema pääseb hukkamisest, kuristikku kukkumisest, kõrgeast kängumisest, mustast murest murdumisest, madalast vaimust mandumisest, võõrale võimule andumisest, soo sisse uppumisest, ilmast otsa lõppemisest.

Liidia Luiska
Tallinn-Lasnamäe

Kuidas mõista vabadust?

Lauri Vahre essee "Nõukanostalgiat kui hobi" (EPL 22.01.2011) lugemine pani järjekordselt mõtlema vabaduse mõiste üle. Ja mida tähendab nõukanostalgiat? Püüan Vahrega veidi polemiseerida, seejuures puudub mul igasugune nõukanostalgiat. Panen kirja mõne valusa probleemi - kas need peavad näitama seda, et elame suure vabaduses. Tõttuid on 100 000 ringis. Teist samapalju eestimaalasi peab välismaalt tööd otsima ja oma tööjõudu müüma tunduvamalt odavamalt kui kohalik töömees. Paljud on sunnitud seal töötama "mustalt", ka prostituudina või narkomuulana. Kas seda saab pidada suureks vabaduse kasutamiseks? Inimkonna enamus on harjunud, et perekonna normaalse ära- elatamise nimel tuleb ausalt tööd teha ehk oma tööjõudu müüa. Korraga selgub, et homme pole sul

enam tööd. Lühikest aega saad töötutoetust. Siis pead hakkama kerjama nn toimetulekutoetust ja kuskilt hakkab kumama nälga jäämine. Kas seda saab pidada vabaduseks? Meil elab vaesuses 100 000 inimest, nende hulgas 20 000 last, kes ei saa igapäev normaalselt oma kõhtu täis süüa. 70 000 on tervisekindlustuseta. Kodutute arv on kokku lugemata. Kui palju tasuta supiportse iga päev jagatakse hädasolijatele? Mida need inimesed arvavad sellisest vabadusest? Meil olevat sõnavabadus. Aga kuidas iga kodanik saaks seda kasutada? Toimetused ei avalda kodanike murelikke kirjutiisi. Ka toimetajal tahab pere elatumist ja seepärast ta ei saa kuidagi üllitada lugu, mis selgitaks tänase globaalse rahavõimu pahategusid. Ka ei toimu koosolekuid, kus

kodanik saaks oma mõtteid avaldada. Poliitikud ei julge tulla rahvaga kohtuma, meie muresid ja ettepanekuid ära kuulama. Kui mõnele meenub selline koosolek, kus sai oma muredest rääkida ja ettepanekuid teha, siis andke sellest märku! Ega tavaline tööinimene julgegi väga vabalt oma suud pruukida – võib töökohast ilma jääda. Ka pensionäri asjalik sõnavõtt võib talle või tema perele põhjustada palju ebameeldivusi. Anonüümset ropendamist internetis ei saa pidada sõnavabaduse kasutamise võimaluseks. Seega võib praegust sõnavabadust pidada teoreetiliseks, mis igapäevapraktikas ei toimi. Tänaoleks oleme juba ligi 20 aastat omal nahal tunnetanud kapitalismi taastamist, aga alles on kõik need elu kitsaskohad, mille kohta 25 aastat tagasi Marxi õpetuses petununa sõna võtsin. Need valusad

asjad on nüüd hoopis palju hullemad, kui sotsialismi katsetamise ajajärgul. Vargus ja varimajandus pole täna mitte ainult kümme korda, vaid hoopis palju rohkem kordi suuremad kui toona. Seega igasugused sulid ja kelmid kasutavad oskuslikult ära seda vabadust, mida tänane riiklik korraldus võimaldab. Saime vabaks Moskvast tulnud punavõimu alt ehk ühest liidust ning samas tormasime ummisjalu Brüsselist juhitava globaalse rahavõimu liitu. Nüüd peaks tavainimese-töötõetaja käest küsima: millist erinevust ta tunneb nende kahe liidu vahel? Tavainimene mingit paranemist ei tunneta. Keegi ei oota tagasi nõukogude aega. Vaid arvavad seda, et mis oli sel ajal inimlikum, need asjad oleks võinud ja pidanuks ka jätkuma uuenenud ühiskonnas.

Ma ei ihka vabadusetust ega vaja selle pruukimiseks mingit klubi, nagu Lauri Vahre seda soovitab. Mina soovin, et igas kuu toimuks vallas üks poliitiline suunitlusega koosolek. Sinna ootaks palgalisi poliitikut ja kõrgemaid riigiametnikke. Sellisel koosolekul saaks kodanikud rääkida oma muredest ja teha ettepanekuid riigielu korraldamiseks. Nendest koosolekutest algaks meie rahva isamaaline kasvatus, mis seniajani puudub - meie rahvas on võõrdunud oma riigist. Täpsemalt öeldes, on võõrdunud meie palgalistest poliitikutest. Selline riik pole jätkusuutlik.

Manivald Müüripeal
pensionär Varblast,
Pärnumaa

1989. aasta sügisel tund võitluskaaslastele Leedus ja L. tahtes ei peaks kellelgi olema ei signaali sellest, et oleme ühtse miljonit inimest, on raske ette raldas Eesti iseseisvusreferend augustil, sai toetuda, et iseseis

REIN RUUTSOO

Leedulased olid end juba 1990. aasta kevadel iseseisvaks kuulutanud (ehkki pidid oma otsused surve all peatama). Eestis pidas ühe istungi teise järel Eesti Kongress, kelle juhtide arvates ei olnud Gorbatsõvil enam muid valikuid, kui, pastakas näpus, tulla nende nõudmistele alla kirjutama, sest „õiguse vastu ei saa ju keegi“.

Lääne ja Moskva konsensus

Paraku luges maailm õigeks neid mänguregleid, milles leppisid omavahel kokku Gorbatsõv ja tema Lääne sõbrad Bush, Kohl jt. Saksamaa ühendamise järel oli Lääs kõik, mida oluliseks pidas, juba saavutanud. Tema peahuviks oli NSV Liidus kui tuumariigis toimuva stabiiliseerimine. Gorbatsõv nägi nii Moskvat kui ka Läänt rahul-

Kesknädalas ilmus paar nädalat ka Paul Lüdig, Mihkel Lüdig p käisin just samal ajal Peterburis tel ja kuna see kirik on tihedalt siis mõtlesin sellele Kesknädal

ARVO HAUG
arst ja endine riigikogulane

Mul koos abikaasa Aikiga oli au vahendada Mihkel Lüdig sugulaste sõnum Peterburi Jaani kirikule. Mihkel Lüdig oli seotud selle kirikuga alates 1898. aastast, kui ta üliõpilasena hakkas abistama Rudolf Tobiast, kes töötas Jaani kiriku organistina ja koorijuhina, olles hiljem ise aastaid samas ametis.

Kirik on püha

Kolm põlve Mihkel Lüdig järglasi kinnitasid, et viibivad mõtetes ja südames Peterburi Jaani kirikus, et nad on ülimalt rõõmsad, et tänu paljude inimeste hoolivusele ja ettevõtlikkusele kirik, mida Mihkel Lüdig pidas pühaks, on taas ukсед avanud. Helisegu orelihääled kutsuvalt ning võimsalt kõikidele eestlastele Peterburis - just nagu paljude aastate eest! Hoia, Jumal, Eestit! Minul oli õnnestunud oma kollektsoonist leida mõõdund sajandi algupoole igivana heliplaat, millel Mihkel Lüdig juhatab kaht kirikulaulu.

aastat märtsireferendumist

us eestlastele ning meie ätis, et Balti rahvaste vabadus- ning mingit kahtlust. Võimsamad, – Balti ketist, kuhu tuli ligi 2 jutada. Kuid 3. märtsil 1991 korumi, millele mõni kuu hiljem, 20. us välja hõisata.

dava käiguna NSV Liidu kooshoidmises uut liidulepingut ja seda heaks kiitvat referendumit. Plaan sai küpsiks 1990. a. lõpul.

Kõik need „kaardid“, mille nimel Eesti Komitee meie vabadust juba võlmatuks pidas (Lääs ei tunnusta okupeerimist!), et Eesti Vabariigi järjepidevus kindlustab meie iseseisvuse taastamise, osutusid bluffiks. Lääne juhtpoliitikutud soovitasid Eestil kategooriliselt alluda Moskva taatele ja kaasa lüüa Gorbatšovi referendumil. Seejuures ei ole väga kindel, mida suuremad ja väiksemad „sõbrad“ selle sooviga silmas pidasid, millist tulemust nad ootasid. Meie tõelised sõbrad saanuks kõva argumenti Moskva vaieldes. Kuid vähemalt üks osa neist soovis kindlasti, et „Balti probleemi“, mis vedas suhetes Moskva nagu kivi põhja poole, saaks lõpuks ometi kaelast ära. Kui lugeda Gorbatšovi ja Lääne diplomaatide jutajamiste protokolle, siis veenis Moskva juhtkond neid, et Baltimaades nõuavad mingit iseseisvust vaid mõned natsionalistlikud grupeeringud. Isegi Jakovlev püüdis Läänt veenda, et Baltimaad on oma vabadusenõudmistest loobunud. Tugevaim argument selle toetuseks oli

blokaadi surutud Leedu poolt oma iseseisvuse deklaratsiooni „külmutamise“. Lääs tahtis uskuda, et me ei tahagi vabaks saada!

Baltimaade vastukäik
Eestis (ja ka Lätis–Leedus), kus valitsuse olid moodustanud rahvarinded, valiti juba varem edu toonud võitlustaktika. Kuna võitluse raamid kujundas Lääne palaval heakskiidul veel Moskva, prooviti seegi kord suruda peale oma käsitust.

Mitte keegi ja mitte mingil tingimusel ei oodanud Euroopasse kodusõja-perspektiiviga Eestit.

Aastail 1988–1989 tõrjuti ju Rõžkovi–Masljukovi–Sauli „isemajandamine“ meiepoolse IME-projektiga. Gorbatšovi–Lukjanovi nn konstitutsiooniparandustele, mis veeretisid vabaduse teele uusi kive, seati vastu suveräänusdeklaratsioon. Sellest sai üks NSV Liidu kirstunaelu. Gorbatšovi referendumile, mis pidi uue liidulepingu muutma paratamatuks, vastandas Eesti nn ennetava referendumidee. Küsimus, mis nõudis liidulepingu toetamist, asendati Eestis küsimusega: „*Kas Teie tahate Eesti Vabariigi riikliku iseseisvuse ja sõltumatus taastamist?*“

Savisaare valitsuse vastukäiku, mis oli Ülemnõukogus heaks kiidetud, asusid õnestama nii Eesti Komitee, kes kutsus üles referendumit boikoteerima, kui ka Moskva juhiste järgi käi-

tunud „intriid“. Kelami–Endre–Vahtre seltskond süüdistas Rahvarinnet ja Savisaart järjekordses „nõukogude korra põlistamise“ katses. Õnneks seisis isegi nn pagulasvalitsus ja Eesti Komitee pagulasrahastajad reaalsusele lähemal. Massiline toetus referendumile ähvardas Eesti Komiteed järjekordse vastu- seisuga rahva taatele koos paratamatu populaarsuse langusega. Suu viltu, leppisid komiteelased reaalsusega. Moskva juhendite kohaselt

tuksid „intriid“. Kelami–Endre–Vahtre seltskond süüdistas Rahvarinnet ja Savisaart järjekordses „nõukogude korra põlistamise“ katses. Õnneks seisis isegi nn pagulasvalitsus ja Eesti Komitee pagulasrahastajad reaalsusele lähemal. Massiline toetus referendumile ähvardas Eesti Komiteed järjekordse vastu- seisuga rahva taatele koos paratamatu populaarsuse langusega. Suu viltu, leppisid komiteelased reaalsusega. Moskva juhendite kohaselt

Kohtla-Järvel, Narvas ja Sillamäel hääletati aga küsimust „Kas soovite, et suveräänne Eesti NSV jääks NSV Liidu koosseisu?“. TASS-i (Nõukogude teadeteagentuur – *Toim.*) üsna ilmselt võltsitud andmeid andis ca 250 000 osalenust ligi 90% oma hääle imperiumi säilitamise poolt. Vaatamata venekeelsete ja ka osa n-ö tõsirahvuslaste boikotile tõusis eesti rahvas jälle kord barriadidele. Eestlased hääletasid täies üksmeeles, kuid ka väga paljud mitte-eestlased tunnustavad meie hääletust. Hääletanuist ca 77% toetas Eesti iseseisvust. Kuna Läti ja Leedu rahvusradikaalid mõistsid paremini oma vastutust ajaloo ees, oli sealne tulemus märgatavalt parem – Leedus hääletas iseseisvuse poolt 90,5%.

Referendumi sõnum

Kõigepealt sai Lääs tõendi, et Gorbatšov lihtsalt valetab ja et „Balti küsimus“ on endiselt „kuum kartul“. Kuid mitte vähem oluline oli mitte-eestlaste toetus, kellest (Rein Taagepera arvatuste kohaselt) vähemalt pooled hääletasid Eesti iseseisvuse taastamise poolt. See hajutas Lääne üht peamist muret – et Eesti iseseisvumise hinnaks võib saada Eesti lõhenemine. Rohkem kui pool miljonit (ligi 600 000 inimest), keda toetab sõjavägi, oleks võinud Eesti hõlpsalt lõhestada. Jugolaavia tragöödia oli juba maksnud tuhandete elu. Moldovas oli silmapiiril peamiselt venekeelse Transnistria Vabariigi teke.

Mitte keegi ja mitte mingil tingimusel ei oodanud Euroopasse kodusõja-perspektiiviga Eestit. Muidugi, ei see ega mingi muu hääletus poleks Eestile vabadust oluliselt lähemale toonud. 1991. aastaks olid imperiumi all juba lõhkenud teised meie poolt pandud „miinid“ – isemajandamise idee ja suveräänusdeklaratsioon, mis olid lõõnud imperiumisse suured praod. 1991. aasta augustis, kui Lääs pidi otsustama Eesti saatuse, ei piisanud vaid sellest, et meie iseseisvusotsuse taga seisis kõigi Eesti elanike tahet esindav legitiimne organ – Eesti Ülemnõukogu. Asjaolu, et 3. märtsil toimunud referendumil saavutas rõhuva häälteenamuse iseseisvuse taastamine, oli üks keskseid argumente hajutamaks Lääne hirme.

sti mõjuagendina Venemaal

tagasi foto, millel oli teiste seas ajajapõeg, kes elab USA-s. Kuna Jaani kiriku avamise pidustus- seotud Mihkel Lüdigi elulooga, a lugejate tähelepanu juhtida.

Selgitamata jäi vaid, kas esitaja võis olla ka Peterburi Eesti Seltsi segakoor.

Matvijenko ei tulnud

Eesti riik taastas varemeist, oma raha eest Venemaa endises pealinnas eesti evangeelse luterliku pühakojaga, et Venemaa eestlased saaksid koonduda, oma usku ja kultuuri arendada. Pidulik kontsert algas Arvo Pärdi muusikaga, kes on nii piketil saatkonna ees kui ka muusikas Vene valitsuselt Hodorkovskitki vabaks nõudnud.

Oodati ka Vene Föderatsiooni Peterburi kubernerit Valentina Matvijenko osalemist eesti kiriku avamisel. „Miks ta ei peaks tulema, kui meie presidentki on siin,“ arvati.

Olete kindlasti märganud, et Soome president käib meel- sasti Eestis. See ei tähenda automaatselt seda, et mõni meie aukandja sadamasse vaipa lahti rullima läheks. Ebaametlik külaskäik ei too kaasa au osutamise vajadust ehk meie presidendi Peterburi-

külustus ei too Vene võimudele kaasa kohustust oma juuresolekut peale suruda. Selleks on teised organid, mille tegevust püütakse varjata – erinevalt Eestist, kus sellega püütakse avalikkust mõjutada. Riikidevahelisel bilateraalsel suhtlemisel peetakse silmas pariteetsust, võrreldavat üheväärsust. Selline on tava. Jälgitakse, et sarnastest sündmustest osa võtavad ametiisikud oleks poolte hinnangul samal tasemel. Sellega väljendatakse vastastikku ja võrdselt lugupidamist teisele riigi- või kohalikule võimule. Mida suurem riik, seda punktualsemalt jälgitakse.

Mina tundsin Peterburis uhkust, et olin Eesti mõjuagent Venemaal.

Vene kuberner ei saa minna esindama Venemaa üritusel, mille analoogist (päev varem oli Tallinnas toimunud õigeusu kiriku risti pühitsemine Lasnamäel – *Toim.*) ei võtnud osa ükski Eesti valitsustegelane. Ehk oleks Matvijenko saanud vastastikust ja võrdset lugupidamist tulla osutama Peterburi

Külli Sulg, Peterburi Jaani koguduse juhatusel ja Jüri Trei, Peterburi Jaani Kiriku Fondi esimees perekond Lüdigi tervituse ja Mihkel Lüdigi plaadiga.

Jaani kirikule, kui keegi Eesti kõrge riigiesindaja oleks seda au osutanud ka vene õigeusu kiriku ristipanekele Tallinnas. Kuberner Matvijenko saabumise oleks kindlustanud kas või ainsa valitsusesindaja osalemine ristipanekele. Mida aga ei toimunud.

Võim üritas kasu lõigata

Ei jäänud märkamata silmakirjalikkus, kuidas eri uskude sarnaste kirikuürituste pealt üritasid Eesti riigivõimud sise- poliitilist kasu lõigata. Üks sündmus tunnustati heaks ja õigeks, aga teine üpris kaheldavaks ja ebasoovitavaks. Samas oodati Peterburi kubernerit meie peole. See polnud õigustatud ootus. Peterburi ajakirjandus esitles järgmisel hommikul esilehe-

TALLINNA TV

14.– 20. MÄRTS

ESMASPÄEV, 14. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: multifilm*
10:15 Terve tervis*
10:45 Kultuurimeeter*
11:15 KodanikuTV. Südamelt ära*
11:45 Maailmakarikaetapp kickboxingus ESTOPEN 2011 Tallinn*
12:30 Kuum ja terav*
13:10 Eesti Meistrivõistlused standardtantsudes 2011*
13:55 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:20 Teise mehe pea, 2/6
20:00 Pealinnapilt
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Eleegia
23:50 KAVA
23:55 Teise mehe pea, 2/6*
00:35 Pealinnapilt*
01:05 TÄNA*
01:35 Eleegia
03:25 InfoTV

20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Koos parima sõbraga
21:15 Nuhk
23:45 KAVA
23:50 KodanikuTV. Südamelt ära*
00:20 Maailmakarikaetapp kickboxingus ESTOPEN 2011 Tallinn*
01:05 TÄNA*
01:35 Nuhk
03:05 InfoTV

REEDE, 18. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: Vurr Lastemuuseumis*
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:15 KodanikuTV. Südamelt ära*
10:45 Maailmakarikaetapp kickboxingus ESTOPEN 2011 Tallinn*
11:30 TÄNA*
12:00 Kultuuritehas*
12:30 Koos parima sõbraga*
12:45 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke
19:10 Terve tervis
19:20 Kuum ja terav
20:00 Kultuurimeeter
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Mälumäng: Kes seljatab Tallinna? Finaal.
22:00 Pariis, ma armastan sind
00:00 KAVA
00:05 Terve tervis*
00:15 Kuum ja terav*
00:55 TÄNA*
01:25 Pariis, ma armastan sind
03:25 InfoTV

LAUPÄEV, 19. MÄRTS

09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke
09:40 TeTeVeke: multifilm*
10:00 Hommikukohv
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Luubi all
11:20 Terve tervis*
11:30 Garaažist välja*
12:00 Eesti Meistrivõistlused standardtantsudes 2011*
12:45 Pariis, ma armastan sind
14:45 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:15 Maailmakarikaetapp kickboxingus ESTOPEN 2011 Tallinn*
20:00 Tervisesportlased Jüulimäel
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:45 Garaažist välja
21:15 Akeelah ja õigekirjavõistlus
23:10 KAVA
23:15 Garaažist välja*
23:45 Kultuuritehas*
00:15 Akeelah ja õigekirjavõistlus
02:10 InfoTV

PÜHAPÄEV, 20. MÄRTS

09:25 KAVA
09:30 TeTeVeke: multifilm*
10:00 Terve tervis
10:30 Hommikukohv*
11:10 Kultuuritehas*
11:40 Garaažist välja*
12:10 Mälumäng: Kes seljatab Tallinna? Finaal*
13:10 Akeelah ja õigekirjavõistlus*
15:05 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke: multifilm
19:05 Trummifestival. Klassikapäev
20:05 Inimeste lood. Kaitsejoon*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:45 Suur Valge
22:25 KAVA
22:30 Trummifestival. Klassikapäev*
23:30 Suur Valge
01:10 InfoTV

KOLMAPÄEV, 16. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:15 Luubi all*
10:35 Linnaruum*
11:05 Inimeste lood. Kaitsejoon*
11:30 TÄNA*
12:00 Pealinna elu*
12:30 Maailmakarikaetapp kickboxingus ESTOPEN 2011 Tallinn*
13:15 InfoTV
16:30 Tallinna Noorte TV
17:00 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:20 Terve tervis
19:30 Pealinna elu*
20:00 Kultuuritehas
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
21:00 Head ööd
22:30 KAVA
22:35 Terve tervis*
22:45 Kultuuritehas*
23:15 TÄNA*
23:45 Head ööd
01:15 InfoTV

NELJAPÄEV, 17. MÄRTS

09:55 KAVA
10:00 TeTeVeke: Vurr Lastemuuseumis*
10:10 TeTeVeke: multifilm*
10:20 Terve tervis*
10:30 Pealinna elu*
11:00 Kultuuritehas*
11:30 TÄNA*
12:00 Dokumentaal. Tartu sõpruskond - kunsti saab igal ajal teha*
12:45 Tallinna Noorte TV*
13:15 InfoTV
18:55 KAVA
19:00 TeTeVeke
19:10 TeTeVeke: multifilm
19:15 KodanikuTV. Südamelt ära
19:45 Maailmakarikaetapp kickboxingus

